

POSTANOWIENIE

22 czerwca 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Joanna Lemańska

na posiedzeniu niejawnym 22 czerwca 2023 r. w Warszawie,
w sprawie z powództwa Z.K.
przeciwko Towarzystwu Ubezpieczeń spółce akcyjnej w W.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej Z.K.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu
z 8 grudnia 2020 r., I ACa 894/19,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. odstępuje od obciążenia Z.K. kosztami postępowania kasacyjnego poniesionymi przez Towarzystwu Ubezpieczeń spółkę akcyjną z siedzibą w W.;**
- 3. oddala wniosek pełnomocnika Z.K. o przyznanie mu kosztów pomocy prawnej świadczonej z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

(K.B.)

UZASADNIENIE

W czerwcu 2014 r. Z. K. (dalej: „Powódka”; „Skarżąca”) wniosła o zasądzenie od Towarzystwu Ubezpieczeń spółki akcyjnej z siedzibą w W. (dalej: „Pozwany”) na jej rzecz kwoty 134 935 zł wraz z odsetkami w wysokości ustawowej od 15 lutego 2013 r. do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia i odszkodowania za szkody poniesione wskutek wypadku komunikacyjnego z 27 września 2011 r., zasądzenia na jej rzecz renty w wysokości 1 000 zł miesięcznie, ustalenia odpowiedzialności Pozwanego na przyszłość za skutki ww. wypadku komunikacyjnego oraz zasądzenia na jej rzecz zwrotu kosztów postępowania.

Wyrokiem z 27 lutego 2019 r, [...], Sąd Okręgowy w K. zasądził od Pozwanego na rzecz Powódki kwotę 21 985,90 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 15 lutego 2013 r. do dnia zapłaty (pkt 1); oddalił powództwo w pozostałym zakresie (pkt 2); oraz rozstrzygnął o kosztach postępowania i kosztach sądowych, a także kosztach pomocy prawnej udzielonej Powódce z urzędu (pkt 3-7).

Sąd Apelacyjny w Poznaniu wyrokiem z 8 grudnia 2020 r., I ACa 894/19, zmienił zawarte w punkcie 5 ww. wyroku Sądu Okręgowego w K. rozstrzygnięcie o kosztach pomocy prawnej udzielonej Powódce z urzędu w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji (pkt I); oddalił apelację Powódki od ww. wyroku (pkt II); oraz rozstrzygnął o kosztach postępowania apelacyjnego i kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej Powódce z urzędu w postępowaniu odwoławczym (pkt III i IV).

Skargę kasacyjną od ww. wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu wniosła Powódka, zaskarżając go w części, tj. w zakresie punktu II wyroku.

Skarga kasacyjna została oparta na następujących postawach:

I) naruszenia przepisów prawa materialnego, tj. art. 445 § 1 k.c. poprzez jego błędną wykładnię, wyrażającą się w uznaniu, że zasądzona na rzecz Powódki kwota zadośćuczynienia jest adekwatna do rozmiaru krzywdy doznanej przez Powódkę wskutek wypadku komunikacyjnego z 27 września 2011 r. i spełnia w wystarczającym stopniu funkcję kompensacyjną, co wpłynęło w konsekwencji na

znaczne i nieuzasadnione zaniżenie wysokości należnego Powódce zadośćuczynienia;

II) naruszenia przepisów postępowania, które to uchybienie mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 382 w zw. z art. 233 k.p.c., polegającego na przyjęciu jako podstawę zaskarżonego orzeczenia błędnych ustaleń faktycznych Sądu pierwszej instancji i oddaleniu apelacji Powódki, a tym samym utrzymaniu w mocy w zaskarżonej części wyroku Sądu Okręgowego w K. z 27 lutego 2019 r., który został wydany na podstawie błędnie ustalonego stanu faktycznego oraz z przekroczeniem granic swobodnej oceny dowodów.

W oparciu o powyższe Powódka wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Apelacyjnemu w Poznaniu do ponownego rozpoznania; ewentualnie o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez uwzględnienie powództwa w całości. Powódka domagała się również rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego oraz zasądzenia na rzecz pełnomocnika z urzędu zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej jej z urzędu w postępowaniu kasacyjnym. Z ostrożności procesowej, Skarżąca wniosła także o nieobciążanie jej ewentualnymi kosztami postępowania kasacyjnego, poniesionymi przez Pozwanego, wskazując na swoją trudną sytuację materialną i życiową.

Jednocześnie Skarżąca, na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, wskazując na oczywistą zasadność skargi. Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, Skarżąca wskazała, że zaskarżone orzeczenie Sądu drugiej instancji rażąco narusza wskazane w podstawie skargi kasacyjnej przepisy art. 445 § 1 k.c. i art. 382 w zw. z art. 233 k.p.c. Powołując się na wyrok Sądu Najwyższego z 15 września 1999 r., III CKN 339/98, podniosła przy tym, że judykatura i doktryna wypracowały kryteria, na podstawie których sąd przy wyrokowaniu ocenia, jaką kwotę zadośćuczynienia można uznać za „odpowiednią” w rozumieniu art. 445 § 1 k.c. Ocenny charakter kryteriów wyznaczających wysokość odpowiedniej sumy, o której mowa w art. 445 § 1 k.c., uzasadnia dyrektywę, że zarzut naruszenia tego przepisu przez zawyżenie lub zaniżenie wysokości zasądzzonego zadośćuczynienia

pieniężnego może być uwzględniony tylko wyjątkowo w razie oczywistego naruszenia tych kryteriów przez sąd drugiej instancji. Według Skarżącej, w stanie faktycznym niniejszej sprawy w sposób rażący zostały naruszone przez Sąd drugiej instancji (w ślad za Sądem pierwszej instancji) ww. ocenne kryteria wyznaczające wysokość odpowiedniej sumy zadośćuczynienia, o której mowa w art. 445 § 1 k.c., przez co zostało ono rażąco zaniżone, co czyni skargę kasacyjną oczywiście uzasadnioną.

Pozwany wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, względnie o jej oddalenie w całości oraz o zasądzenie na swoją rzecz kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna stanowi nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, wyrażającym się w szczególności w konieczności zapewnienia jednolitej wykładni i jednolitego stosowania prawa (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 28 marca 2023 r., I CSK 2853/22). Skarga kasacyjna została więc ukształtowana w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej.

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania

w nawiązaniu do tych przesłanek, gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika przy tym z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których jest mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest jednocześnie ograniczony – co należy podkreślić – wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej.

W niniejszej sprawie Skarżąca oparła wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance wskazanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., tj. oczywistej zasadności skargi. Przesłanka ta byłaby spełniona, gdyby zaskarżone orzeczenie zapadło z oczywistym, rażącym naruszeniem przepisów prawa lub podstawowych zasad obowiązujących w praworządnym państwie, widocznym bez konieczności prowadzenia bardziej szczegółowej analizy. Uznanie oczywistej wadliwości orzeczenia wymaga wykazania jego kwalifikowanej sprzeczności z przepisami prawa niepodlegającymi różnej wykładni i niepozostawiającymi sądowi swobody oceny albo z podstawowymi zasadami orzekania (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 20 marca 2019 r., I CSK 475/18; 11 kwietnia 2018 r., IV CSK 506/17; 16 kwietnia 2018 r., IV CSK 529/17; 18 kwietnia 2018 r., II CSK 728/17; 15 maja 2018 r., II CSK 2/18; 10 maja 2018 r., I CSK 798/17; 23 maja 2018 r., I CSK 36/18; 29 maja 2018 r., I CSK 42/18; 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18; 16 kwietnia 2018 r., IV CSK 534/17; 12 marca 2018 r., III CSK 291/17; 22 kwietnia 2016 r., V CSK 650/15). Konieczne jest zatem wykazanie, że Sąd drugiej instancji w sposób oczywisty naruszył przepis jasny i jednoznaczny, którego wykładnia i stosowanie nie budzi żadnych wątpliwości (zob.m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 23 marca 2023 r., I CSK 4200/22). Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, skarżący jest przy tym zobowiązany odnieść się do przesłanek określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. w formie wyodrębnionego wyводу. Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z powołaniem na art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. rolą skarżącego jest zatem przedstawienie odrębnej argumentacji wskazującej na oczywistą zasadność skargi w rozumieniu

powołanego przepisu (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 28 marca 2023 r., I CSK 2853/22).

W niniejszej sprawie Skarżąca nie sprostала powyższemu obowiązowi. Skonstruowany przez nią wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania sprowadza się w istocie jedynie do wskazania przepisów, które – w jej ocenie – zaskarżone orzeczenie narusza (w tym przypadku art. 445 § 1 k.c. oraz art. 382 w zw. z art. 233 k.p.c.) i ogólnikowego stwierdzenia, że w jej przekonaniu zasądzone na jej rzecz zadośćuczynienie zostało rażąco zaniżone. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie powołała przy tym jakichkolwiek argumentów, które mogłyby świadczyć, że w sprawie doszło do oczywistego naruszenia prawa (w szczególności art. 445 k.c.) oraz że w wyniku takiego naruszenia zapadło w Sądzie drugiej instancji orzeczenie oczywiście wadliwe. Taka konstrukcja uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie może być uznana za prawidłową.

Ponadto z lektury uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika, że Powódka w istocie próbuje zaangażować Sąd Najwyższy do kolejnej weryfikacji instancyjnej prawidłowości dokonania przez Sąd drugiej instancji ustaleń faktycznych poczynionych w sprawie, co nie jest celem postępowania kasacyjnego i nie może skutecznie uzasadniać wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na przesłankę przedsądu przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które obowiązanym jest brać pod uwagę z urzędu w ramach przedsądu.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 102 zdanie drugie k.p.c., mając na uwadze trudną sytuację majątkową Powódki.

Sąd Najwyższy oddalił przy tym wniosek o przyznanie pełnomocnikowi Powódki nieopłaconych kosztów pomocy prawnej świadczonej Powódce z urzędu w postępowaniu kasacyjnym, mając na uwadze ww. wady konstrukcyjne skargi kasacyjnej, które uniemożliwiły przyjęcie jej do rozpoznania. W judykaturze Sądu Najwyższego ugruntowany jest zaś pogląd, że nie przysługują koszty nieopłaconej

pomocy prawnej udzielonej z urzędu adwokatowi (radcy prawnemu) za sporządzenie nadzwyczajnego środka zaskarżenia, zawierającego takie wady, które uniemożliwiają przystąpienie do jego merytorycznego rozpoznania. Sam fakt świadczenia pomocy prawnej z urzędu i w związku z tym sporządzenie pisma procesowego nie jest wystarczającą podstawą do otrzymania wynagrodzenia z tego tytułu. Pomoc ta powinna być udzielona zgodnie z wymaganiami stawianymi profesjonalście, gdyż inaczej zatracą się sens jego ustanowienia (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 8 grudnia 2021 r., I CNP 42/17 i powołane tam orzecznictwo).

(K.B.)

[ł.n]